

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530170 Humla*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska under- lätta förvaltningen av området och tillståndsprovningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillstånds- plikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprovning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530170 Humla

Kommun: Ulricehamn

Områdets totala areal: 1,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-13

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Ägs av privata markägare.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Det främsta syftet är att bevara den artrika torrängsfloran i betesmarken som här är klassad som kalkgräsmarker 6210 och silikatgräsmarker 6270.

Motivering: Den stäppartad torrängen har sin huvudutbredning på åsar och kullar i Ätradalen och Falbygden. Den stäppartade torrängen är klassad som 6210 kalkgräsmarker eller 6510 slätterängar beroende på hävdform och ibland som 6270 silikatgräsmarker där den är lite mindre kalkrik. Samtliga dessa naturtyper har ogynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå och slätterängar är särskilt hotade.

Prioriterade åtgärder: Årligt bete eller slåtter. Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slätterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal.

Beskrivning av området

Humla ligger i norra delen av Ätradalen, som är en sprickdalgång som sträcker sig mellan Kølaby och Ulricehamn. Dalgången präglas av ett omväxlande jordbrukslandskap med bitvis ålderdomlig prägel och med långsträckta grusåsar och små kullar. De lösa jordlagren i dalgången har till stor del transporterats av inlandsisen från Falbygden och har ett högt kalkinnehåll, vilket tillsammans med slätter- och beteshävd har lett till att en artrik och unik flora har utvecklats. Förutom biologiska och geovetenskapliga värden rymmer Ätradalen även stora kulturhistoriska värden med ett av länets tätaste fornlämningsbestånd.

Humla utgörs av tre kullar och en ås som är betade. Området är av riksintresse för kulturmiljövård och för naturvård. De olika delområdena framgår på naturtypskartan i bilaga 2. Delområde 1 är en kulle med torrängsflora. Den norra delen av område 1 är bevuxen med björk, en och enstaka tall. Här finns också en grustäkt. Delområde 2 och 3 är trädbeväxta kullar. Delområde 4 utgörs av en ås som delvis är trädklädd och som har torrängsflora. En stor del av marken runt om delområdena är naturbetesmark. Denna mark är viktig för att bevara värdena i Natura 2000-områdena. Enligt häradskartan från slutet av 1800-talet utgjordes delområde 1 av betesmark och åker, delområde 2 av åker, delområde 3 av åker och slättermark och delområde 4 av åker, slättermark och betesmark. Fornlämningar finns i delområdena 1, 2 och 3.

Rödlistade arter som trollsmultron (sårbar enligt rödlistan 2015), backtimjan (nära hotad enligt rödlistan 2015) och slättergubbe (sårbar enligt rödlistan 2015), förekommer i området enligt Sundhs inventering från 2007. Även andra hävdgynnade arter som t.ex. ängshavre, vårfingerört, fältvädd, rödkämpar, lundtrav, stor blåklocka, slättergubbe, brudbröd, prästkrage, ängsvädd, bockrot förekommer.

Vad kan påverka negativt

Området skulle påverkas negativt av:

- Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd. Svagt betestryck kan utgöra ett hot med igenväxning som följd. För tidigt betespåsläpp eller året-runt-bete kan bl.a. ge trampskador.
- För intensivt bete när blomningen är som störst. Det kan leda till att växterna inte hinner blomma och sätta frö, vilket på sikt utarmar floran.
- Spridning av kemikalier som bekämpningsmedel och växtnäringssämnen, gödsel samt stödutfodring både i området och i angränsande marker kan påverka artsammansättningen negativt.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.
- Introduktion av främmande arter. Insådd av vallväxter.
- Upplag och deponier, bl.a. deponering av halmbalar.
- Ändrad markanvändning i eller i anslutning till objektet, t.ex. upphörd hävd, uppodling av betesmark, plantering av gran.
- Markexploatering t.ex. grävning*, schaktning, täktverksamhet och andra ingrepp som kan skada markvegetationen.

*=Regleras i strandskyddsbestämmelserna (7 kap 13-18 §§ miljöbalken). Förbudet i strandskyddsbestämmelserna gäller inte byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger

samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Delar av området omfattas även av strandskydd. Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal.

Områdets sköts med bete. Området behöver årlig skötsel med bete eller slåtter. Vid bete är det viktigt att det bara betas på sommarhalvåret. Vid slåtter är det viktig att den görs på sensommaren med skärande redskap som lie eller motormanuell slåtterbalk. Höet får ligga kvar och fröa av sig ett par dagar innan det förs bort. Skötseln på torrängarna kan eventuellt vissa år kompletteras med bränning tidigt på våren för att minska förnaansamlingen.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målkriterier, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målkriterier följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 0,31 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,75 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns i delområde 1, 3 och 4 och utgörs av torräng. Arter som är typiska för naturtypen som t.ex. ängshavre, vårfingerört, trollsmultron, fältvädd, rödkämpar, lundtrav förekommer.

Generellt utgörs naturtypen av torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett mycket stort inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30%. Hävdgynnade arter ska finnas.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen kalkgräsmarker (6210) ska vara minst 0,75 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid), eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Igenväxningsvegetation som tex hallon, högväxande bredbladiga gräsarter och sly ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Typiska kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt år 2016.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,15 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,31 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Större delen av delområde 2 och en liten del av delområde 4 utgörs av den här naturtypen. Arter som är typiska för naturtypen som t.ex. stor blåklocka, slåttergubbe, brudbröd, prästkrage, ängsvädd och bockrot förekommer.

Generellt utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra till friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30%. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 0,31 hektar. Regelbunden hävd ska påverka området, genom årligt bete (ej vintertid), eller genom slåtter och efterbete. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Igenväxningsvegetation som tex hallon, högväxande bredbladiga gräsarter och sly ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Typiska kärleväxtarter som ska förekomma allmänt-rikligt.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt år 2016.

6410 - Fuktängar

Areal: 0,75 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,14 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Humla ingår små remsor med fuktäng i delområdena 1 och 4. Fuktängarna fortsätter utanför Natura 2000-området och omkringliggande marker är viktiga för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd i området.

Generellt sett utgörs naturtypen av hävdpräglade fuktängar med blåtåtel eller starr. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas. Två undertyper finns: 6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen".

6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blåtåtel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen fuktängar (6410) ska vara minst 0,14 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid) eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut.

Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur och sambete med vall, ska förekomma. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngras sig. Igenväxningsvegetation som tex vass, högväxande bredbladiga gräsarter och sly ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Typiska kärlväxter ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt år 2016, men är beroende av att omgivande fuktängar betas.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-09.

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002 - 2004. Objekttrapper (opubl.).

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2010:37. Sundh, L. Stäppartade torrängar på Falbygden och i Ätradalen inventering 2007.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1987:3. Andersson, L., Appelqvist, T. Torrängar och rikkärr i Ätradalen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1994:5.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2003:5. Sundh, L.: Örtrika torrängar i Ätradalen år 2002.

Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.

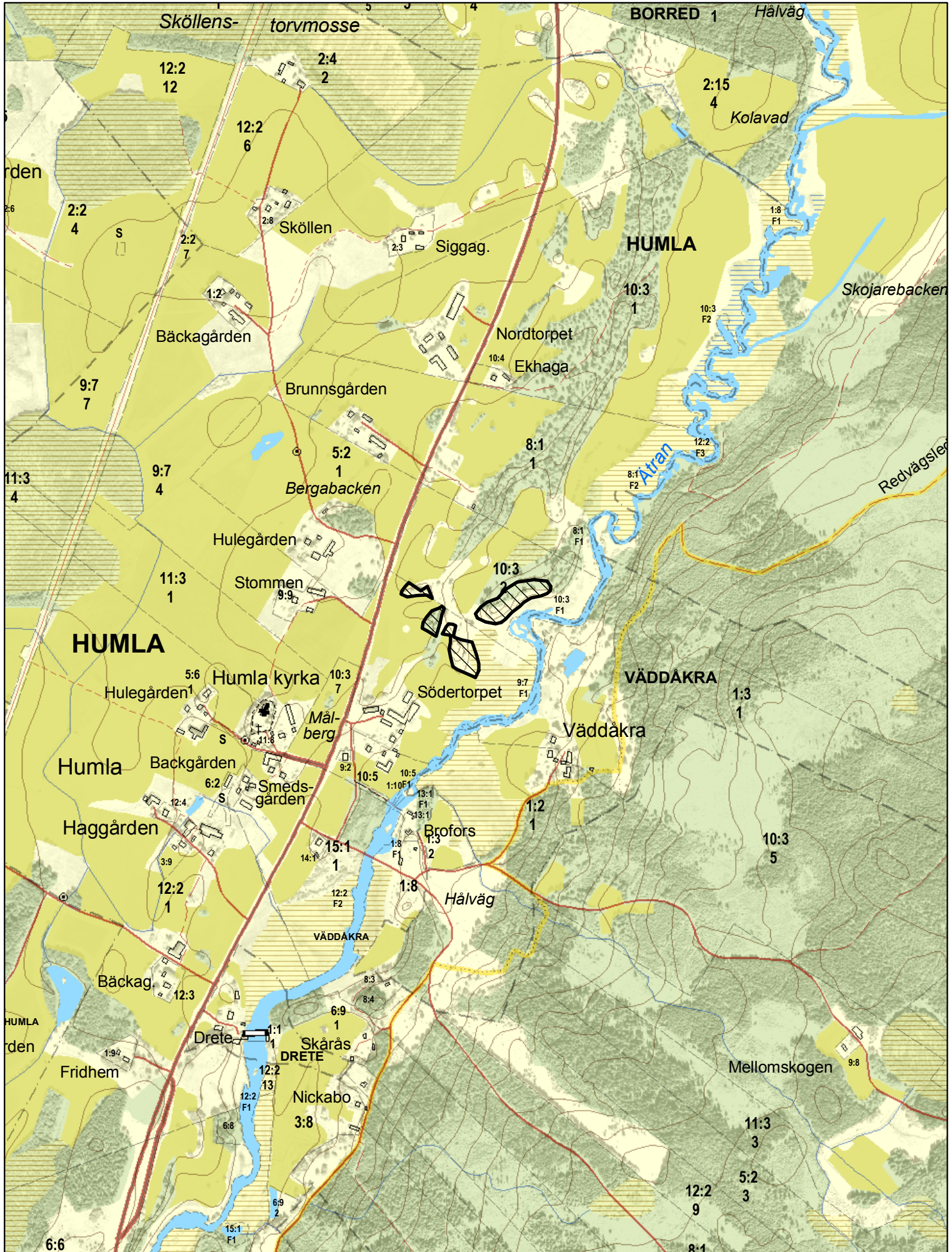
Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/. 2016-09.

Åtgärdsplan.

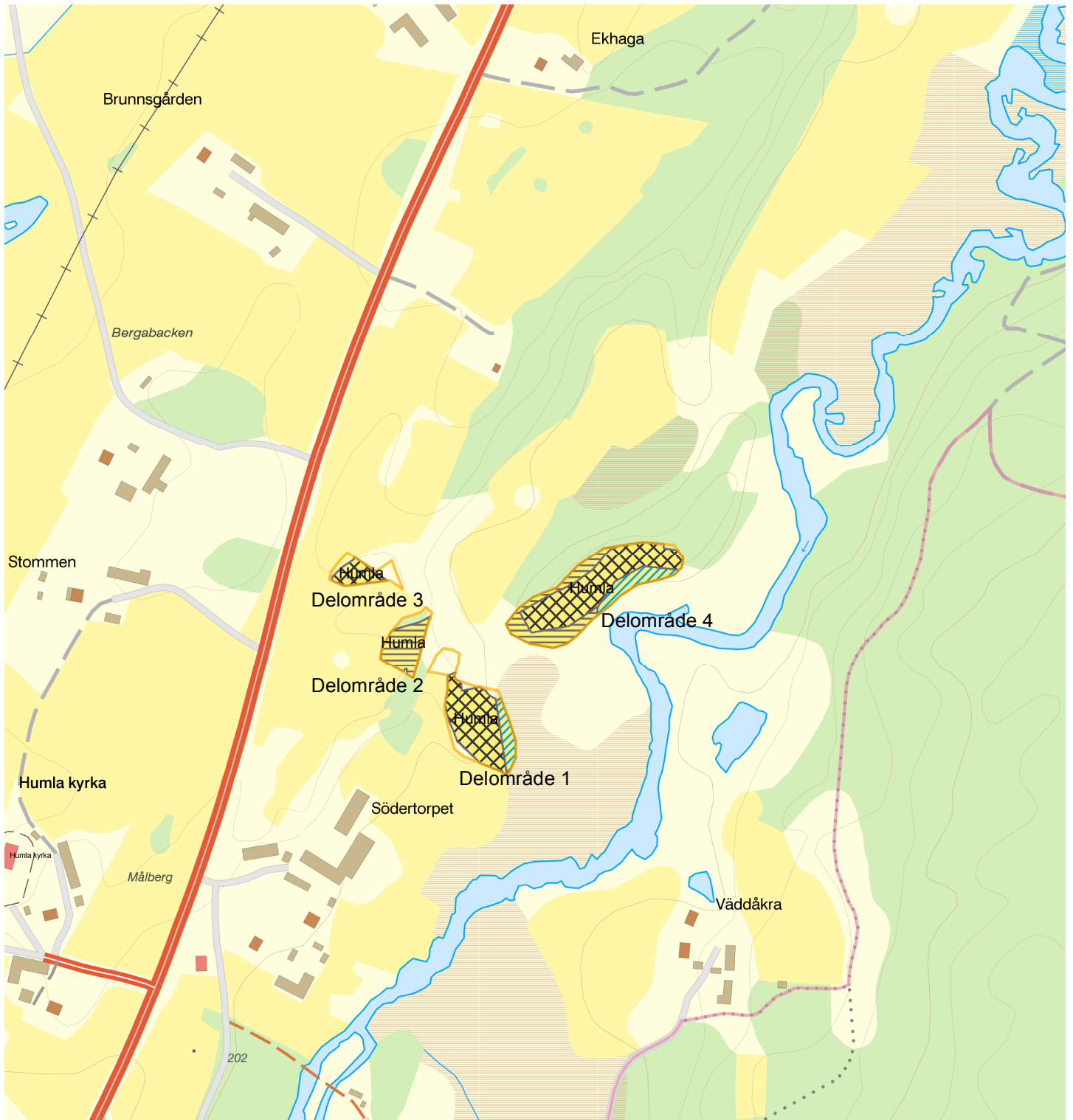
Bilagor

Bilaga 1. Karta med avgränsning av Natura 2000- området

Bilaga 2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

**Natura 2000-naturtypskarta, Humla SE0530170,
Ulricehamns kommun**

Natura 2000 Habitatdirektivet	6270 - Silikatgräsmarker
6210 - Kalkgräsmarker	6410 - Fuktängar